

DAGSINS MEINING

Trygd í tunlum

Tunnlar er á ymsan hátt tryggir farvegir, men tað skerst heldur ikki burt, at teir kunnu vera sera vandamiklir, um óhappið hendir. Vágatunnlin er nakað heilt fyri seg, og har eigur als einki at kunna henda. Kortini er longu eitt álvarsamt óhapp hent í hesum tunnli.Tað kundi verið ein stór vanlukka, um illa vildi til. Almanningurin hevur krav uppá, at nakað álvarsamt verður gjørt til tess at bota um ella bara tað at raðfesta trygd-ina hægri. Tað er tørvur á, at tiltøk verða framd til tess at tryggja, at bilførarar halda seg innan markið fyri mest loyvdu ferð. Her er als ikki nóg væl lýst í sjálvum tunnlinum, hvat mest loyvda fer er. Er hon 50, 60 ella 80 km um tíman? Tunnilsvegurin er jú sum ein annar rasarabani og her ikki minst hjá ungum fólki, sum koyra um næturnar t.d. í ella úr dansi, og tá tað er meira ella minni fri koyring, tí tá er mest sannlíkt, at lögreglan ikki er til arbeiðis. Her má nakað gerast sum skjótast. Vit hava fleiri ferðir á hesum stað eftirlýst ein ferðslupolitikk í sambandi við undirsjóvartunnlar. Hvat t.d. við lögregluni. Hevur hon sett út í kortið av nýggjum við hesi nýggju ferðslumentanar avbjóðingini eitt nú at hava lögreglufólk koyrandi um næturnar!

Spurningurin um eftirlit við ferðsluni í tunnlinum eigur at verða tikin upp. Vágatunnlin er so sermerktur, at hann krevur serstakar atgerðir til tess at eftirlitið skal verða nóg mikið neyvt. Spurningurin er um ikki videoupptøktulót áttu at verið nýtt í eftirlitinum. Hetta hevði eisini bøtt sum trygdina sum heild. Videotól verða uttan-landa nýtt á vegastrekkjum, har tørvur er á sera neyvum eftirliti við ferðsluni. Hetta er eitt sera viðgongt stig at taka, men alt eigur at verða gjørt til tess at byrgja fyri tí stóru vanlukkuni.

Eisini trygdin í øllum hinum tunnnum eigur at verða tikin upp til metingar. Tá figgarlógin varð lýst visti tað seg, at alt ov lítið er sett av til at bota um tunnlistrygdina sum heild. Hetta kann ikki góðtakast, og eigur málið tí at verða tikið upp- aftur. Hvor hevur ábyrgdina, um ein stórvan- lukka hendir í einum tunnli, og tann neyðturvi- liga útgerðin ikki er tøk inni í fjallinum? Tann tíð er farin, tá tey ferandi lótu sær lynda bert at koma fram sum skjótast. Fólk krevja trygd, og fólk vita, at heilt nógv kann gerast til tess at bota um trygdina. Men hetta kostar pengar, og tað er skyldan hjá avvarandi myndugleikum at útvega tann pening, sum trygdin kostar. Verður spart á hesum øki, kann tað gerast nógvar ferðir dýrari í seinna endi.

Sosialurin

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927 Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@sosialurin.fo Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirikur@sosialurin.fo Figgjarleiðari: Jákup Mørk
jakup@sosialurin.fo Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@sosialurin.fo Finnbjörg Nattestad
finnbjorg@sosialurin.fo Durita Simonsen durita@sosialurin.fo

Blaðfólk:

Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydum@sosialurin.fo
Edvard Joensen edvard@sosialurin.fo
Heri á Rógvi heri@sosialurin.fo
Ingrid Bjarnastein ingrid@sosialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo
Solby Eliassen solby@sosialurin.fo
Jón Brian Hvidtfeldt
e-post: aki@sosialurin.fo
e-post: dagfinn@sosialurin.fo
Sosialurin í Eysturoy:
Postsмога 143, Saltangará
tel. 447820 fax 4449520
tel. 225429
e-post: vilmund@sosialurin.fo
Sosialurin í Vágum:
360 Sandavágur
tel. 333820, 220507 fax 333720
e-post: edward@sosialurin.fo
e-post: vagar@sosialurin.fo

Ítróttur:

Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo

Myndamenn:

Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo

Sosialurin

VIÐMERKINGAR

Teatermeldelse

Hans Jensen

Hvalvík

Som en af de tusinde tilsku-ere til verdenspremieren på den fabelagtige Holly-woodunstruktør, Anfinn Kallsberg’s nyeste mester-værk „Korsfæstelsen” føler jeg trang til at skrive nogle ydmyge og beundrende be-mærkninger.

Selvom manuskriptet var meget tyndt, og handlingen var noget langtrukken, lykkedes det vor guds be-nådede instruktør at holde hele nationen naglet til TV-skærmen i flere timer. I sandhed en flot præstation, når man tænker på at alle andre end instruktøren selv

kendte resultatet på for-hånd.

Titlen „Korsfæstelsen” er meget sigende og giver stykket et passende tilskud af religiøse undertoner, der er helt rimelige, når man tænker på at Folkeflokken ligesom jøderne korsfæst-ed en af deres egne unden nogen grund.

Det usympatiske ved stykket var den ukritiske brug af mental vold, der blev anvendt på hovedper-sonen. Ren sadisme fra in-struktørens side, men selv-følgelig, havde man fulgt de diskrete henstillinger, man havde fået fra humane aktører som Tjóðveldis-flokkurin, Sambandsflokk-urin og Javnaðarflokkurin,

var der jo ikke blevet noget skuespil.

Det bærende element i stykket var naturligvis selve torturen af offeret, mesterligt opbygget af vor egen kommunistforskrækk-er, Shakespeare skuespill-eren Óli Breckmannn. Det skal indrømmes, at nogle af hans replikker ikke var helt up-to-date, og hørt hjemme i den kolde krigs tid, men gode tekstforfattere hænger ikke på træerne i dag.

Ellers var hans retorik en sydstatsprædikant værdig. Óli er et fund i et hvert skuespil. Ofte kan han bære stykket alene. Personlig synes jeg, det var et væmmeligt skuespil, og når man så tænker på at alle skuespillerne er på finansloven, mener jeg tiden er inde til at skære drastiskt ned på kultur-støtten. Er det en sådant makværk, vi reaktionære skatteydere skal betale for?

Nå, men det var jo bare et skuespil, den slags unød-vednege idioti sker jo heldigvis ikke i virkelig-heden.

igennem pløret og til at bryde sammen i fuld offentlighed.

Det er svært at forstå et sådant TV-stykke, men måske har instruktøren en overordnet hensigt, der ikke fremstår klart for al-mindelige dødelige.

Personlig synes jeg, det var et væmmeligt skuespil, og når man så tænker på at alle skuespillerne er på finansloven, mener jeg tiden er inde til at skære drastiskt ned på kultur-støtten. Er det en sådant makværk, vi reaktionære skatteydere skal betale for?

Nå, men det var jo bare et skuespil, den slags unød-vednege idioti sker jo heldigvis ikke i virkelig-heden.

Nr. 16 - 24. januar 2003

Úrslitið av sáttmálasamráðingunum 3. og 4 januar 2003

Ellintur M. Abrahamsen

v/ Føroya Skipara- og Navigatørfelag 16. januar 2003

Í nýggja sáttmálanum, sum undirskrivaður varð millum Føroya Skipara- og Navigatørfelag og Fø- oya Reiðarafelag 4. jan- uar 2003, vóru gjørðar broytingarnar, sum skrivað niðanfyri. Tað, sum verður skrivað við skrá- skrift er sjálvar broyting- arnar. Viðmerkingarnar til tey einstøku stykkini eru skrivað við vanligari skrift:

1 §2, stk. 12. *Undir uppi- løgu, verfisupphaldi v.m. av tí skipi, skipari/stýri- maður vanligu ger tænastu umborð á, kann skipari /stýrimaður og reiðari gera avtalu um, at skipari-/stýri- maður fær loyvi til at gera tænastu við øðrum skipi hjá øðrum reiðara, uttan at missa uppsagnarfrestina, men at hendan tænasta ikki telur við í hansara upp- sagnarfrest.*

Viðmerking til 1: Í § 2, stk. 8. stendur, Skipari/stýri- maður hevur rætt til:

• 1 mánað uppsagnarfrest, tá viðkomandi hevur verið mynstraður samanhangandi í sama reiðari á eitt ár.
• 2 mánaðar uppsagnar- freist, tá ið viðkomandi hevur verið mynstraður samanhangandi í sama reiðari í tvey ár.

Í §2, stk. 10 stendur: »við samanhangandi skilst, at skipari/ stýrimaður ikki hevur verið mynstraður við øðrum reiðarii/ skipi í millumliggjandi tíð.«

Tað er komið fyri, at skipari hevur mist rættin til uppsagnarhýruna, orsakað av, at viðkomandi hevur verið við skipi hjá øðrum reiðari, vegna tað, at skipið, viðkomandi var skipari á, lá, tí skipið onga kvotu átti.

§ 2, stk. 12 er fingið inn í sáttmálan, so at skipari og stýrimaður, ið hevur frí frá skipinum viðkomandi, sigl- ir fast við, kann gera avtalu við reiðarið, um viðkom- andi ætlar sær við øðrum reiðarii, tá skipið viðkom- andi er við, ikki er í vinnu, ella at viðkomandi hevur fri ein langan túr, og viðkom- andi fer ein stuttan túr við einum øðrum skipi. Fyri at verveita rættin til uppsagn- arhýruna, skal viðkomandi tó vera tøkur at fara avstað við skipinum, viðkomandi siglir við, tá skipið skal fara.

Í FSN ætlaðu vit at fáa fylgjandi tekst inn: »Liggur skipið, skipari/ stýrimaður/ stýrimenn vanligu ger tæn- astu á, og viðkomandi fer

við skipi hjá øðum reiðari ímeðan, skal hetta tó ikki skerja rættin til uppsagnar- hýruna, skipari/ stýrimaður skal tó verða tøkur, tá skip- ið fer aftur til fiskiskap«.

Ta orðingina fingi vit ikki semingsmenninar at taka við. Munurin er, at eftir uppskotinum hjá FSN hevur maður skipari/ stýri- maður ikki skyldu at spyrja reiðarið, um hvat viðkomandi brúkar sína fritíð til.

Í orðingini, sum kom inn í sáttmálan, so missir skip- ari/stýrimaður ikki rættin til uppsagnarhýruna, um viðkomandi mynstrar við einum øðrum skipi enn tí,

sum viðkomandi er fast við, **treytin er tó, at við- komandi skal hava gjørt avtalu við reiðarið.**

1 Í §5, Stk. 1, blivu 3 mán- aðir broyttir til 2,5 mánaðir. Í §5, stk. 3 blivu 4 mánaðir broyttir til 3,5 mánaðir. Teksturin er tí nú:

Tá skipari/stýrimaður hevur verið mynstraður við skipi í minst 2,5 mánaðir, hava teir rætt til fría heim- ferð.

Stk. 2. Skipari/stýrima- ður skal tó halda fram í starvinum í upp til ein mánað, um tað verður mett, at skipið í hesum tíðar- skeiði kemur í havn, haðani heimferðin fer at kosta munandi minni ella er munandi lagaligari.

Stk.3. Mynstrað verður ikki av í fremmandari havn, fyrr enn avloysari er komin til skipið, og mynstrað er til nýggjan túr. Tó kann reiðari ikki draga túrin út um 3, ávikavist 3,5 mánaðir, uttan at avloysarnir eru seink- aðir av orsökum, sum eru reiðararnum óviðkomandi.

Viðmerking til §5, stk. 2 verður sagt, at skipari/stýri- maður skal tó halda fram í starvinum í upp til ein mánað, um tað verður mett at skipið í hesum tíðar- skeiði kemur í havn, haðani heimferðin fer at kosta munandi minni ella er mun- andi lagaligari, so merkir hetta sjálvsagt ikki, at: .

• Skipari/stýrimaður skal tó halda fram í starvinum í upp til ein mánað, um tað verður mett, at skipið í hes- um tíðarskeiði ikki kemur í

Nr. 16 - 24. januar 2003

VIÐMERKINGAR

havn, haðani heimferðin fer at kosta munandi minni ella er munandi lagaligari. Sagt við øðrum orðum, at um skipið er í eini havn t.d. Harbør Grace, og vantandi kemur aftur í somu havn ein mánað seinni, so gevur tað ikki reiðarinum rætt til at halda skipara/ stýrimanni út um 2,5 mánaðir, tí treytin er, at ferðin kann gerast munandi lagaligari ella biligari.

1 Í § 10 er komið nýtt stk. 8 og er soljóðandi: §2 stk. 8. Skipari/stýrimaður, ið er bundin at skipinum undir landing í Føroyum, eigur rætt til løn smb. § 15 stk. 2. T.v. á viðkomandi eigur niðursiglingarhýru fyri ta tíðina.

4 Í §12 er sum nýtt stk. 1 sett: *. Royking verður bannað felagshølum um- borð.*

5 Í § 12 er loyvdur frá- dráttur fyri proviant dag- færdur til at vera 80 kr. pr. dag pr. mann, grundað á pratalið 01012002.

6 Í §20, um sølvvirðið, er skoytt upp í 1 stk: *»Sølu- gjaldið skal ikki vera hægri enn veruligi kostnaðurink«.*

1 Í 25 um inntøktups- trygging, er treytin, *at skipið skal hava ligið í minst 14 dagar fyri at hava rætt til tryggingarútgjald, frá 8. degi, strikað.*

1 Nýggi § 34, um eftir- útbúgving og skeiðvirk- semi, er komin inn í sátt- málan, og er soljóðandi:

Reiðarið rindar fyri øll kravd skeið, so sum brand- skeið og trygdarskeið har reiðarið skal gjalda skeið- kostnaðin, og skipari/- stýrimaður setur fritíð til fyri at fara á skeið. Eftir- útbúgving og skeiðsluttøka uttanlanda verður at avtala millum skipara/stýrimann og reiðarið.

2. partur Serreglur (reglur fyri hvønn skipabólk)

9 Í sáttmálanum - Línu- skip/ ísnelluskip til ísfisk verður bonusið hjá skipar- anum lækkað frá *at verða 3,2% til at vera 3%, og hjá stýrimonnumum verður bonusið lækkað frá at vera 1,6% til at vera 1,5% . Prosentini, tá tað eru 13 menn ella færri, lækkaðu tilsvarandi.*

Um ein í nokrum føri kann siga, at kravðið hjá Føroya Reiðarafelag hevur verið grundað, so var tað í sáttmálanum fyri línuskip. Sogan í tí málinum er:

Fyrr var tað soleiðis, at í sáttmálanum millum Fø- oya Fiskimannafelag og Føroya Reiðarafelag var tað soleiðis, at reiðarið fekk ein manningarpart fyri egningarmaskinuna. Í 1986 kravdi FR, at reiðaríni,

eftir sáttmálanum millum FSN og FR, skuldu hava ein part fyri egningar- maskinuna. Tað vildu vit í FSN ikki góðtaka í fyrstani, men samdust so um, at loyvt skuldi verða at rokna einn manningarpart fyri egningarmaskinuna, men so skuldu eykapartarnir hjá skipara og stýrimonnum hækka ávikavist frá 3% til 3,2% og frá 1,5% til 1,6%.

Siðan er tað hent, at fyrst bleiv bert at rokna egning- armaskinuni 0,5 part, og so seinni, eg haldi tað var í 99, varð tað strikað í øllum sáttmálum, at loyvt var at rokna egningarmaskinuni part. Sostatt bleiv grundar- lagið fyri hækkingini, sum varð gjørt í eykapørtunum hjá skipara og stýrimonn- um, burtur.

Í Í § 42 sáttmálanum fyri kraftblokkaskip við nót og trolí. Stk. 1 fyri skip minni enn 1.5000 brt. (við nót) vóru reglurnar:

Um manningartalið er 12 ella fleiri, um roynt verður við trolí, var eykaparturin hjá 2. stýrimanni 0,5 eyka- part. FR hevur tó í teirra, broytta sáttmála, sett eyka- partin hjá 2. stýrimanni til 0,25 og hava avroknað eftir tí, hóast teir eru gjørdir varugir við, at tað er skeivt.

Um manningartalið var 11 ella minni, svaraði eyka- parturin til 0,25 part. § 42, stk. 2. Fyri skip minni enn 1.500 brt (við trolí) vóru reglurnar: Skiparin fekk 1,75 eyka- part. 1. stýrimaður fekk 0,75 eykapart. 2. stýri- maður fekk 0,25.

Eftir nýggja sáttmálanum er tað nú fyri: Skip minni enn 1500 brt við nót, bæði um manningartalið er 12 ella fleiri og 11 ella minni, og tá somu skip veiða við trolí, er eykaparturin hjá 2. stýrimanni broyttur til at vera 0,375 eykapart. T.v.s ein lækking frá 0,5 til 0,375, tá roynt verður við nót og 12 menn ella fleiri eru við, og ein hækking frá 0,25 til 0,375, tá roynt verður við trolí, er parturin einisni hækkaður frá 0,25 til 0,375 eykapart.

Fyri kraftblokkaskip, yvir 1500 brt, ið royna við nót og trolí, var tað soleiðis, at: Skiparin fekk 1,75 eykapart 1 stýrimaður fekk 0,75 eykapart 2. stýrimaður fekk 0,25 eykapart. Fyrr var tað soleiðis, at í sáttmálanum millum Fø- oya Fiskimannafelag og Føroya Reiðarafelag var tað soleiðis, at reiðarið fekk ein manningarpart fyri egningarmaskinuna. Í 1986 kravdi FR, at reiðaríni,

Eftir nýggja sáttmálanum er tað nú:

Skiparin fær 1,75 eykapart 1 stýrimaður fær 0,775 eykapart 2. stýrimaður fær 0,5 eykapart.

Sostatt er parturin hjá 1. stýrimanni á Krúnborg og Chr. Í Grótinum lækkaður frá 0,875 til 0,775, og parturin hjá 1. stýrimanni á øllum hinum nóta- og trol- skipunum yvir 1500 brt er hækkaður frá 0,75 til 0,775.

Parturin hjá 2. stýrimanni er nú á øllum nóta- og trol- skipum yvir 1500 brt 0,5 eykapart.

1 Eykapartarnir í ser- sáttmálanum fyri JUPITER eru teir somu sum fyri onnur nóta- og trolskip yvir 1500 brti, men býtispro- sentið 20.

2 Tað var eingin sátt- máli fyri NORÐBORG, tá teir framleiddu, annahvørt skóru til flak ella heil- frystu.

Nú er sersáttmáli gjørdur fyri NORÐBRG, ið sigur:

Fyri nóta- og trolveiðu utttan viðgerð umborð verður avroknað sambært § 42 í sáttmálanum. Kraft- blokkaskip við nót og trolí fyri skip omanfyri 1.500 BRT. Parturin til man- ningina er her 17,5%. Verður ein partur av veiðuni við- gjørdur skal hesin avrok- ast eftir talvuni niðanfyri.

Er meira enn helvtin av veiðuvirðinum virkað vøra verður øll lastin avroknað eftir talvuni niðanfyri.

Tá framleitt verður um- borð er parturin til skipara og manningina: 28 mans ella fleiri 28,00% 27 mans 27,75% 26 mans 27,50% 25 mans 27,25% 24 mans 27,00% 23 mans 26,75% 22 mans 26,50% 21 mans 26,25% 20 mans 26,00%

Eftir nýggja sáttmálanum er tað nú fyri: Skip minni enn 1500 brt við nót, bæði um manningartalið er 12 ella fleiri og 11 ella minni, og tá somu skip veiða við trolí, er eykaparturin hjá 2. stýrimanni broyttur til at vera 0,375 eykapart. T.v.s ein lækking frá 0,5 til 0,375, tá roynt verður við nót og 12 menn ella fleiri eru við, og ein hækking frá 0,25 til 0,375, tá roynt verður við trolí, er parturin einisni hækkaður frá 0,25 til 0,375 eykapart.

Fyri kraftblokkaskip, yvir 1500 brt, ið royna við nót og trolí, var tað soleiðis, at: Skiparin fekk 1,75 eykapart 1 stýrimaður fekk 0,825 eykapart 2. stýrimaður fekk 0,50 eykapart

Er skipið á eini framleiðslu, sum fellur uttanfyri minstu- lonarskipanina, tryggjar reiðariði tá alment ásettu inntøktutrygdina. Tá manning fer umborð ella á land uttanlands sam- bært skiftisskipan, rindar reiðarið hesar útreiðslur.

Reglur um avloysara- skipan: Skipari og stýrimenn øðru- megin og reiðariði hinu-

megin skulu, áðrenn túrur byrjar, avtala eina avloys- araskipan.

Grundarlagið fyri eini slíkari skipan er, at mann- ingin so vitt gjørligt eftir eini framanundan lagdari ætlan er eina ávisa tíð umborð og í landi.

1 Skipari/stýrimaður og reiðari kunnu eisini avtala, at inntøkurnar kunnu javn- ast yvir eitt longri tíðar- skeið, so at parturin pr. dag verður tann sami hjá øllum, og at skipari/stýrimaður verður avroknaðir eftir teimum døgum, teir eru umborð. Fyrsta tíðarskeiðið verður frá byrjan til endan av summarsildafiskiskap- inum.

1 Miðað verður eftir, at hvør maður er umborð 2/3 av samlaða dagatalinum, skipið er í vinnu í einum ári.

1 Goldið verður skip- ara og stýrimonnum fyri hvønn mánað so nær upp á ætlaðu inntøkuna sum gjør- ligt. Hetta er eisini galdandi fyri teir, sum eru heima.

1 Avloysarar fáa ta dag- løn, sum er galdandi í tí skeiði, viðkomandi er um- borð.

Verður eitt fast útgjald pr. mánað, kann reiðarið í slíkum útgjaldi mótrøkna útgjoldna inntøktutrygd hjá viðkomandi.

1 Í sáttmálanum fyri »Veiðu við trolarum á salt- fiska- og flakaveiðu« bleiv skoytt upp í: *og/ella at fiskurin verður viðgjørdur, so sum kravdur, kruvdur og av- hvøddaður ella skráskorin v.m.*

Í sáttmálanum »Frystitrolarar, sum heil- frysta umborð« varð skoytt upp í: *Og / ella at fiskurin verður viðgjørdur, so sum kravdur, kruvdur og av- hvøddaður ella skráskorin v.m..*

Viðmerking til 12: Til sáttmálan fyri frystitrolarar sum heilfrysta umborð hovdu vit í FSN skotið upp at yvirskriftin bleiv broytt til: *»Heilfrystur fiskur er fiskur, sum er frystur við hovdi og gørnuna«* .

Hvi semingsmenninir funnu upp á at koma við einari yvirskrift til henda sáttmálan, sum eisini er skoytt upp í ein annan sátt- mála, virkaði heilt løgið, men FSN góðtók uppskotið alikavæl út frá tí, at teir flestu trolararnir, sum hava brúkt sáttmálan, eru navn- gagnivnr til at brúka »Sátt- málan fyri trolarar á salt- fiska og flakaveiðu«, sum eisini hevur fingið sama iskoyti.